

Talirapsi sordivõrdluskatse 2020/2021.

Asukoht: Viljandimaa, Essi Agro OÜ

Põld: Ollepa

Põllu suurus: 15,17 ha

Eelvili: Talinisu

Mullaharimisviis: Minimeeritud

Külvisenorm: 40 id. seemet/m²

Talirapsi sordid: Bender, 2,75 kg/ha, DK Extremus 2,0 kg/ha, INV 1165 2,4 kg/ha, KWS Umberto 3,5 kg/ha, INV 1170 2,3 kg/ha, DK Exporter 2,1 kg/ha, Temptation 2,8 kg/ha

Põlluraamat:

Kuupäev	Töö	Toode/Sort	Norm	Märkused
Peale koristust	Põhuäke peale talinisu koristust			Claydon Harrow
17.08.2020	Külvamine	Talirapsi sordid	40 id seemet/m ²	Horsch Focus
16.08.2020	Väetamine	KCl	100 kg/ha	K 50
		MAP	100 kg/ha	N 9, P 17,25
		YaraMila Raps 17-11-12	200 kg/ha	N 34, P 10, K 20, S 8
1.09.20	Herbitsiid	Targa Super Salsa Sultan 500 SC Periterra	0,75 l/ha 20 g/ha 1,5 l/ha 0,2 l/ha	
25.09.20	Herbitsiid, kasvureguleerimine, leheväetis	Leopard Caryx Boor	1,0 l/ha 0,5 l/ha 1,0 l/ha	
29.10.20	Fungitsiid ja kasvureguleerimine, leheväetis	Tilmor Juventus 90 Boor	0,625 l/ha 0,25 l/ha 1,0 l/ha	
KEVAD				
08.04.21	Väetamine	YaraBela Axan	370 kg/ha	N 100, S 14
11.04.21	Väetamine	Magneesiumsulfaat	100 kg/ha	Mg 12, S 15
27.04.21	Väetamine	ASN 26-13	330 kg/ha	N 86, S 39
9.05.21	Herbitsiid, leheväetis	Korvetto Boor	1,0 l/ha 0,5 l/ha	
15.05.21	Vee pH regulaator Insektitsiid, Leheväetis	PH Power Proteus OD Boor YaraVita Brassitrel Pro	0,75 l/ha 1,0 l/ha 2,0 l/ha	
03.06.21	Fungitsiid	Propulse	0,8 l/ha	
11.08.21	Koristus			
KOKKU				N (kevad) 186, P 22, K 70, S (kevad) 68 kg, B 645 g

N:S suhe kevadel 2,7:1.

Essi Agro OÜ põldudel viidi läbi kaks sordivõrdluskatset.

Sordivõrdluskatse 1 ja 2, esimene oli seotud põllupäevaga, seepärast on see kajastatud põhjalikumalt, teise sordivõrdluskatse teostas Essi Agro peremees Tõnis Riisk oma sordieelistuste põhisedelt.

2021.aasta suvi oli ekstreemselt kuum ja erinevates Eesti piirkondades oli juulis sademeid väga vähe, seega tuleb arvestada, et taimedel kõtrade täitumist ja saagikuse moodustamist mõjutas tugevasti ilmastik. Väga palju sõltus saagikus eelviljast kui ka orgaanilise väetisega antavast kogusest. Katsepõllule orgaanilist väetist ei antud.

Sordivõrdluskatse – 1, tulemused

Sort	Saagikus (kuiv), t/ha	Erinevus võrreldes sortide keskmisega, %	Õli (%)	Vabade rasvhapete sisaldus (FFA) (%)	Eruuhappe sisaldus (%)	Glükosinolaatide sisaldus (mikromooli/g)	Klorofüllis sisaldus (mg/kg)
Bender (Rapool)	4,42	97,80%	43,36	1,44	0,49	10,6	15,2
DK Extremus (Dekalb)	4,13	91,40%	41,47	1,49	0,46	10,05	17
INV 1165 (BASF)	4,91	108,70%	40,7	1,41	0,42	13,97	19,5
KWS Umberto (KWS)	4,58	101,30%	38,49	1,53	0,44	11,62	19,2
INV 1170 (BASF)	4,54	100,60%	40,11	1,51	0,38	11,06	18,7
DK Exporter (Dekalb)	4,53	100,30%	40,56	1,51	0,32	11,55	18,8
Temptation (Rapool)	4,52	99,90%	42,81	1,4	0,29	13,16	19,2
Keskmine	4,52		41,07				

10.05.2021 vaatluse kommentaarid

Bender	Taimik hõredam, õisik väljas, õisikud suured, hästi ajanud külgvõrseid, taimik ebaühtlane, jõulise kasvuga, esines hiilamardikaid.
DK Extremus	Kitsamad ülemised lehed, õisiku ümber eriti kitsad lehed
INV 1165	Õisik rohkem väljas, hästi ajanud külgharusid, lehed peenemad, kiitsakamad. Taimik tihedam
KWS Umberto	Leht lopsakas, õisik tugevalt kaetud, leht pikem
INV 1170	Ebaühtlase kasvuga, kitsama lehega
DK Exporter	Kärsakaid üle tõrjekriteeriumi. Taim külgvõrseid ajanud hästi, õisik kaetud, 25.30 cm kõrge.
Temptation	Hea struktuuriga, õisik odaliselt väljas, palju külgvõrseid, taimede kõrgus 25-30 cm, lai leht

9.07.21 vaatluse kommentaarid

Bender	Kõdrad keskmise pikkusega
DK Extremus	Kõdrad keskmise pikkusega
INV 1165	Taimiku mass suurem, tera suur
KWS Umberto	Taimik kõrge, võrreldes INV 1165 lühikesi kõtru sees, lehed kuivanud
INV 1170	Taimik vajunud madalamale, kõdrad ühtlasemad kui KWS Umbertol, lehed rohelised.
DK Exporter	Taimik kõrge, lehed rohelised
Temptation	kõdrad pikad, eest taimik põuast pihta saanud.

10.08 ja 12.08.21 vaatluse kommentaarid

Bender	Vertitsilloosi esines kuni 30% taimedest varred pruunikad, Esines varre-peitkärsaka kahjustust, fomoosi üksikutel taimedel
DK Extremus	Katsevariandil esines mullastiku tõttu vähem põualaike, seevastu vertitsilloosi ja fomoosi kahjustustega taimi kuni 30%. Leidus üksikuid valgemädaniku nakkusega taimi
INV 1165	Katsevariandil esines mullastiku tõttu vähem põualaike, siiski esines 20-30 % kahjustatud vartega taimi, peamiselt varre-peitkärsakas, fomoosi ja vertitsilloosi väga vähe
KWS Umberto	Katsevariandil esines eespool põualaigud, selles piirkonnas kuni 20% taimedest kahjustatud. Parema mullaga piirkonnas taimed praktiliselt terved, väga vähe fomoosi ja vertitsilloosi.
INV 1170	Katsevariandil esines eespool põualaigud, seal taimik 80% ulatuses tume. Edaspidi, kus mullastik parem, taimed tohelised, maksimaalselt 15% kahjustatud nii varre-peitkärsakas, vertitsilloos kui üksikud fomoosi tunnused.
DK Exporter	Katsevariandil esines eespool põualaigud, seal praktiliselt 90% taimedest kahjustatud, ilmselt põuast. Parema mullaga piirkonnas taimed praktiliselt terved, väga vähe fomoosi ja vertitsilloosi.
Temptation	Katsevariandil esines eespool põualaigud, mullastiku tõttu, sellel variandil kannatas taimik kõige enam. Seda osa ei koristanudki, muidu poleks saanud tulemusi võrrelda. Ülejäänud katsevariandil taimik suhteliselt ilus, esines nii vertitsilloosi, fomoosi kui ka peitkärsaka kahjustusi, hinnanguliselt 20-30%.

Kokkuvõtteks oli eelkõige tänavu näha vertitsilloosi, eks see on seotud ilmastikutingimustega. Vertitsilloos ehk närbumistõvi esines taimedel kõikidel variantidel, tegemist on nn külvikorra haigusega ning mullaseenega, mis sobivates tingimustes võib nakatada rapsi juuri juba sügisel. Tõrjepreparaate vertitsilloosi vastu ei ole. Soodustavaks faktoriks sai tänavu kindlasti jahe kevadperiood ning kuum suvi. Eelnevalt kahjustatud taimi (nt fomoosi, tsüliindriosporioosi) nakatab vertitsilloos rohkem, kuna taimik nõrgem. Tekitab hädaküpsust, põllul visuaalselt näha pruunide vartena (triibulised, sageli koor lahti, koore all mustad mikrosklerootsiumid).

Sordivõrdluskatse – 2, tulemused

Sort	Saagikus (kuiv), t/ha	Erinevus võrreldes sortide keskmisega, %	Õli (%)	Vabade rasv- hapete sisaldus (FFA) (%)	Eruuka- happe sisaldus (%)	Glükosino- laatide sisaldus (mmi/g)	Klorofüllü sisaldus (mg/kg)
Alasco (Limagrain)	4,61	95,70%	41,92	1,45	0,31	13,52	18,4
RGT Trezzor (RGT)	4,72	98,10%	42,4	1,44	0,69	8,82	14,3
Temptation (Rapool)	5,54	115,00%	43,32	1,44	0,65	9,17	14
Crome (Rapool)	4,39	91,20%	42,9	1,47	0,65	9,2	13,9
Keskmine	4,81		42,64				